

Л. В. Прозоровська
студ. VI курсу
спеціальність «Правознавство»
Науковий керівник: ст. викл. О. В. Нарожна

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА НЕПОВНОЛІТНІХ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ ПІД ЧАС ДОПИТУ

Повсякденна робота слідчого неможлива без знання психології особи, що скоїла злочин, аналізу її поведінки в процесі розслідування, а також без знання психології потерпілих і свідків, її закономірностей, що проявляються при сприйнятті ними події злочину і в процесі розслідування, без психологічного підходу і впливу на усіх учасників слідчих дій [1, с. 23].

Особливо це стосується спілкування з неповнолітніми в процесі розслідування злочину. І в цьому сенсі основне уміння слідчого – розбиратися в психології підлітків, володіти психологічним підходом до неповнолітніх, уміло і у рамках доступності психологічно впливати на них. Для цього потрібні знання психології, оволодіння розробленими криміналістикою тактичними прийомами [2, с. 45].

З точки зору норм високоморальної поведінки слідчим в ході допиту неповнолітнього недопустимі дії, які мають на меті приниження його честі і гідності [3, с. 214]. Дії слідчого не повинні характеризуватися неглибоким продумуванням питань, поспішними висновками, поспішністю ухвалення рішень, недбалістю, формалізмом та іншими негативними моментами.

З психологічними і етичними аспектами проведення допиту неповнолітніх тісно пов'язана педагогічна сторона цієї слідчої дії. Зокрема, це стосується допиту неповнолітнього свідка. Здійснюючи допит неповнолітнього, слідчий повинен мислити етичними категоріями, а не тільки категоріями тактичного порядку [4, с.18].

Ефективним засобом педагогічного впливу і морального виховання неповнолітнього повинен стати такий метод, як спонукування підлітка до активного прояву думки, почуття, до вчинків, що мають високоморальний характер. Така дія має бути спрямована на озброєння знаннями про поведінку, засвоєнні моральних принципів, що є ідейним посібником в практичній діяльності [5, с. 25]. Адже загальновідомо, що істина міцно засвоюється тоді, коли вона пережита, а не просто викладена. Слідчий повинен будувати допит на основі індивідуального підходу до особи і таким чином домагатися найбільш ефективної дії на сумісність.

Виховні основи тактики допиту неповнолітніх – це сукупність організаційних, правових і педагогічних заходів дії на психіку допитуваного у вигляді певної науково обґрунтованої системи виховних методів і прийомів в цілях вироблення конкретних звичок і навичок свідомої і високоморальної його поведінки не лише в ході проведення допиту, але і в житті взагалі [5, с. 29].

Виховну роль в процесі допиту неповнолітнього грають зовнішній вигляд слідчого, його манера тримати себе, розмовляти з допитуваним, тобто все те, що відноситься до правил етикету [3, с. 85].

Душевна робота і чуйність слідчого до неповнолітнього мають бути природними, а не штучними. Відношення до неповнолітнього як до дорослого, повага його самостійності діють на підлітка, примушують його пред'явити до себе суворі вимоги, стримуватися від здійснення поганих вчинків, прояву капризів і упертості. При допиті неповнолітнього з боку слідчого не повинно бути бездумного, механічного втілювання теоретичних положень вікової педагогіки в практичний досвід. Слідчий повинен здійснювати індивідуальний підхід і поєднувати різні прийоми і методи, не приймати шаблонні, стандартні педагогічні засоби виховання. Слід пам'ятати пораду В. А. Сухомлинського про те, що «та або інша педагогічна істина, вірна в одному випадку, стає нейтральною в другому, абсурдною в третьому» [1, с. 64].

На жаль, в нинішніх умовах цій проблемі приділяється дуже мало уваги, але, на нашу думку, потрібне введення в підготовку слідчих основ підліткової, юнацької психології і вікової педагогіки, особливо для тих, хто безпосередньо займається розслідуванням справ за участю неповнолітніх.

Список використаної літератури

1. Детская и педагогическая психология [Текст]: Учебник / Н. Д. Левитов. – М: Астрель, 2004. – 256 с.
2. Влияние возрастных особенностей несовершеннолетних на мотивацию преступных действий [Текст]: Учебник / Н. В. Дремова. – М: Астрель, 2013. – 314 с.
3. Психология групп несовершеннолетних правонарушителей [Текст]: Учебник / И. П. Башкатов. – М: Прометей, 2013. – 116 с.
4. Права дитини очима педагогів: навч.-метод. посіб. / [Масютіна М. Е. та ін.; за заг. ред. М. Масютіної]. – Бердянськ; Запоріжжя: Дике Поле, 2015. – 188 с.
5. Запобігання правопорушенням неповнолітніх [Текст]: зб. метод. рек. / [Багаденко І. П. та ін.]; М-во внутр. справ України, Держ. НДІ. – К.: ДНДІ МВС України, 2016. – 284 с.